

RP 16/2001 rd

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om upphävande av 19 kap. 10 § och 22 kap. 5 § kyrkolagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att kyrkolagens bestämmelser om forum för tjänstebrott när biskopen eller en medlem av domkapitlet eller en medlem av kyrkostyrelsen eller ett ecklesiastikråd åtalas för tjänstebrott skall upphävas. Efter att bestämmelserna har upp-

hävts skall tjänstebrott som begåtts av nämnda tjänsteinnehavare och förtroendevalda behandlas av tingsrätten som första rättsinstans.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft så snart som möjligt efter att den har antagits och blivit stadfäst.

MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

Enligt 19 kap. 10 § kyrkolagen (1054/1993) åtalas biskopen och domkapitlets medlemmar för tjänstebrott i den hovrätt inom vars domkrets domkapitlet är beläget. Enligt 22 kap. 5 § kyrkolagen handläggs åtal för tjänstebrott som väckts mot en medlem av kyrkostyrelsen eller ett ecklesiastikråd vid Helsingfors hovrätt.

Bestämmelser om domstolsbehandlingen av tjänstefel som begåtts av biskopen eller domkapitlets medlemmar ingick redan i 1869 års kyrkolag. Enligt bestämmelserna skulle en biskop som gjorde sig skyldig till tjänstefel anmälas hos regeringen och tjänstefel som begåtts av en ledamot av domkapitlet handläggas i hovrätten, om intern tillrättavisning i domkapitlet inte var nog. Enligt 464 a § som fogades till lagen 1944 handlades åtal för tjänstefel mot ledamot av kyrkostyrelsen av hovrätten. Bestämmelserna om forum för tjänstebrott togs in i gällande kyrkolag i nästan samma ordalydelse som i den tidigare kyrkolagen (635/1964).

I lagstiftningen fanns det tidigare en mängd bestämmelser där det föreskrevs om forum för tjänstebrott i fråga om de högsta tjänste-

männen inom den offentliga förvaltningen. En ändring av dessa bestämmelser planerades länge. Behoven av ändringar behandlades av Kommittén för utredning av den offentliga personalens rättsliga ställning, som avgav sitt betänkande 1979 (kommittébetänkande 1979:26). Hovrättskommissionen och åklagarkommissionen behandlade bl.a. frågor angående forum för tjänstebrott ur rättsväsendets synvinkel (kommittébetänkanden 1992:20 och 1995:7). En av justitieministeriet tillsatt arbetsgrupp sammanställde 1997 ett förslag till proposition om ändring av bestämmelserna om tjänsteåtalsforum för de högsta tjänstemännen så att tjänsteåtal i allmänhet skall behandlas i tingsrätten som första rättsinstans. I sitt utlåtande angående arbetsgruppens promemoria betonade kyrkostyrelsen likställhetsprincipen och ansåg att domkapitlets och kyrkostyrelsens medlemmar skall ha samma forum för tjänsteåtal som de högsta tjänstemännen i övrigt inom den offentliga förvaltningen.

I regeringens proposition med förslag till ändring av vissa bestämmelser om forum för tjänsteåtal (RP 57/2000 rd) föreslogs att bestämmelserna om domstolarnas tjänstemän ändras samt att de bestämmelser som gäller särskilt forum för tjänsteåtal mot de högsta

förvaltningstjänstemännen upphävs. Lagen om upphävande av vissa forumbestämmelser (962/2000) och de övriga lagar som gavs på basis av nämnda regeringsproposition trädde i kraft den 1 december 2000. För närvarande åtalas tjänstemän för tjänstebrott vanligen i tingsrätten. I fråga om domstolarnas tjänstemän gäller särskilda bestämmelser.

Enligt kyrkomötets uppfattning finns det inom kyrkoförvaltningen ingen grund för att avvika från den allmänna linjen, enligt vilken åtal för tjänstebrott behandlas i tingsrätten. Kyrkostyrelsen har också ansett att domkapitlet, även om de handhar rättskipningsuppgifter, inte är domstolar och att det därför inte heller i detta avseende finns någon anledning av avvika från den allmänna linjen.

Det föreslås att kyrkolagens 19 kap. 10 § och 22 kap. 5 § skall upphävas. Efter det att bestämmelserna upphävts skall biskopar och eklestiasiktråd samt medlemmar av kyrkostyrelsen och domkapitlet åtalas för tjänstebrott i tingsrätten på samma sätt som övriga tjänsteinnehavare och förtroendevalda i evangelisk-lutherska kyrkan. Ändringen berör sammanlagt 113 tjänsteinnehavare och förtroendevalda, de adjungerade medlemmarna i domkapitlet medräknade.

2. Propositionens verkningar

Propositionen gäller ett så litet antal tjänsteinnehavare och förtroendevalda och så sällan förekommande fall att den inte har några verkningar på domstolarnas personal eller organisation. Den har inte heller några ekonomiska verkningar.

3. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid kyrkostyrelsen och i kyrkomötets lagutskott. Kyrkomötet har föreslagit att statsrådet skall vidta åtgärder för att upphäva kyrkolagens 19 kap. 10 § och 22 kap. 5 §.

4. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter det att den har antagits och blivit stadfäst.

De bestämmelser som gäller speciellt forum för tjänsteåtal är processuella till sin natur. Enligt vedertagen praxis bestäms forum enligt vilken forumregel som gäller när målet anhängiggörs. Det har ingen betydelse när brottet har begåtts.

Om ett mål som gäller tjänsteåtal med stöd av kyrkolagens 19 kap. 10 § har anhängiggjorts i hovrätten eller med stöd av 22 kap. 5 § i Helsingfors hovrätt, inverkar upphävandet av forumbestämmelsen under pågående process inte på hovrättens behörighet att behandla och avgöra ärendet.

5. Lagstiftningsordning

I denna proposition är det fråga om upphävande av särskilda forumbestämmelser som bestäms enligt rättsinstans. Kyrkolagens 22 kap. 5 § är samtidigt en bestämmelse om regional domstol. Till propositionen hänför sig ingenting sådant som skulle förutsätta grundlagsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om upphävande av 19 kap. 10 § och 22 kap. 5 § kyrkolagen

På förslag av kyrkomötet och enligt riksdagens beslut föreskrivs:

1 §		2 §
Genom denna lag upphävs 19 kap. 10 § och 22 kap. 5 § kyrkolagen av den 26 no- vember 1993 (1054/1993).	Denna lag träder i kraft den	200 .

Helsingfors den 23 februari 2001

Republikens President

TARJA HALONEN

Kulturminister *Suvi Lindén*